

K.-Ü. „RAHVAVLIKOOI“ TALLINNAS

Pärnu m. 10 Telefon 446-67

Harju l. 68 Telefon 441-30

Etteistluste vihk

Kacata Raudsepp

Progiimn. ! kl.

Raamatu- ja kirjutusmaterjali-kauplused

DEM 11334-4

4E.148

V4E.148

13. IX 1939. a.

Etteirutus.

Võru ajajärku langeb Kreutswaldi elutöö. Olles küll alati oma kutsetööga ühiskonnatud, andes ta igal vabal silmapilgul armo-ales, saanud vaimsele tegemisele. Nii mõnigi "Kaleripaja" lugu teaks kõnelda oma koostaja-töötari kehalistest hädadest heigemoadil.

Vaadake, juba sissetuud lõhetu-
led! Lurel supeldi, joosti, mängiti, jalku-
tati ja lauld. Hüüdes ja vaimustami-
ne tinnustas jõudsasti mängijaid.

Võisime teenija ruttas vanade
majja. Jannija mood on iga tühise
asja pärast ka nutta. Üksikute kae-
vandiklaudes seisis täa juba kuu-
mat aega. Muutlased ennustavad in-
meste kämmaldelt tulevikku ja mine-
vikku. Saabub külm ja keev talv
oma tublide piitsutavate tüsksudega.
Ka Liisil oli tavis õppida kannat-
likkust. Vanakesel oli suur südame-
hüüdes hääles ja naeratuses. Tüve-
dais imbrikes oli palju dokumente.
Paadid lausa lendasid pikki soiledat
jõevepinda. Kõõgist hakkas kasvama
talvisekute ja nände lõhusat heli-
nat. Mis müüja ja müja mina enam
olen? „Need on Jaapani pärlid,” ütles

noor müüjanna. Tallinnas elavad tallinn-
lased Tartus aga tartlased.

H.

Parandus.

Oles küll alati oma kutsesõuga üle koor-
matud, andub ta igal vabal silmapil-
gul armastama vaid vaimsele tegemisele.
Kui mõnigi „Halevipoja” luigi teaks kannelda
oma keostaja-tähtsi kehalistest hädaolust
haigevaadil. Vaadake, juba rüütlinad lõhke-
tuled! „Need on Jaapani pärlid,” ütles
noor müüjanna.

27. IX 1939 a.

Etteütlus.

Kiila kaskede all vilisesid kristall-
selged lätteid. Kiilaelanikud täid õhtuti
lätetent vett ja kuulatasid, kuidas kuu-
gede laul ~~kõlles~~ kaugel umbruste taga.
Lootaguste punde iidsete ladused kiik-
sid tasa sureõhtu hämmarus ja
saatsid läteteni oma argoide roo-
maid. Paband pihutatumbud sõudsid pik-
kamööda taeva sinises kumeruses,
üpsid üle pikliku sooseljandiker,
üle vilisemate lätete, üle kaugete
mereäärsete liidete. Taevaalustus
muutus roosakaks, kuna lääs lõka-
das purh^hip^hpinaselt. Sellest läänetaeva

keet~~usest~~st helgist särasidki kiriku im-
margused kuplid ja sätendavid kuu-
~~keede~~ mattrohelised tipud. Oli juunikuun
ja jaanipäev kääs.

Kartuli kodumaa on Lõuna-Ameer-
rika. Kõs nimelt kartuli Euroopasse
tõi, ei ole kindlusesti teada. Arvatakse,
et hispaanlased, kes pärast Ame-
rika avastamist tihti sinna ja ta-
gasi reisisisid, 1585. aastal esimesed kar-
tulid üle mere tõi. Kuid on teada, et
sakslased tahavad kartulitaamist
au endale saada ja kinnitavad,
et nemad on kartuli toonud Sak-
samale.

L. E.

H.

6. X 1939 a.

Päranded.

Euvalactus muutus roosakaks, kuma
lääs lõkendas purpurnaselt. Arvata-
se, et hispaanlased, kes pärast Amerika
avastamist tihti sinna ja tagasi reisisid,
1585. aastal esimesed kartulid üle mere
tõid. Kuid on tada, et sakslased tahavad
kartulitoomise au endile saada ja kin-
nitavad, et nemad on kartuli toonud Sak-
simaale.

11. X 1939 a.

Etteithus.

Hevadel ja siigisel, kui vett on rah-
kem, on vaade valjusti mehevale kose-
le hoopis mõjuv. Koh, isa ja ema, mis
me siis teeme nende meestega, kas an-

name neile peavarju, või ei? hakkas Haa-
rel kumbrisse astudes rääkima. Juta,
kas sul on kaalitööd komsel tehtud?
küsib öde Aino. Tegelik elu näitab,
et puhtus sõltub mitte ainult kor-
terist, vaid ka elanikest. Minki veel
jalutama, olguigi, et oli rööke ja kottpine.
Vanake aga oli sügavalt mõttis ja
nukutas vaid tinnalt peaga. Tee mis
sa tahad, aga Mats on vait kuisukki.
On ilus, kui inimene saab vanas eas lõ-
bus olla. Töö pole kunagi muut, kui selle
kallale asuda puhkete kätega. Pole midagi
ilusamat, kui sõprus. Tuba oli palav kui
saun, kui tulla astusime. Kui hilisel õh-
tul aeda läksin, nägin, et lilled alid näst-
sined. Vanaisa ütles: „Lähel suits maad
mööda laiali, tuleb kiir ilm.“ Loo rää-

kis küll nõnda, aga siida mõtles teisiti.
Ma ei tea, kumba ma rohkem armastan,
kas vanaema ennast või majakest, kus va-
naema elas. Elu ja aeg, mil nad ühes ol-
nud ja teineteist hoidnud, oli neisse mõle-
masse jätunud nii mõnegi ühise joone.
Vana sammaldanud õlgkatus ja kiirur-
vajunud õlgkatus ripakil räästega ning
tuulest utakile kistud harjaga tuletas
meelde vanaema häbedusi kuulunud jänk-
seudemleid, mis enam ei tahtnud seis-
ta rätiku all.

34.

R.

Parandus.

Mindi veel jähutama, algugi et oli
rõske ja kaitpime. „Mäh, isa ja ema, mis
me siis teeme nende meestega, kas anna-
me neile peurvorju või ei?“ hakkas Hau-

rel kambrisse astudes rääkima. Pale
midagi ilusamat kui rüprus. Ma ei tea,
kumba ma rohkem armastan, kas va-
naema ennast või majakest, kus va-
naema elas.

16. XI 1939. a.

Klassitöö.

1. Kirjutage tähestik!

Aa, Bb, Cc, Čč, Dd, Ee, Ff, Gg, Hh, Ii, Jj, Kk, Ll, Mm,
Nn, Oo, Pp, Qq, Rr, Ss, Tt, Uu, Vv, Ww, Xx, Yy, Zz, ä, ö, ü, üü. ✓

2. Kirjutage alla diitong!

heinale, vanaisa, poen, seemneidu, poet, lau-
ale, iialgi, võimlema, õitsema.

3. Kirjutage alla konsonant-ühend!

kange, vaenlane, krapoti, suuredki, osavast,
seppadest, julgematel, meestel, andma, kakas.

kunagi, maale, linna.

4. Lütke -gi või -ki!

hotellgi, kottki, kukekki, ^vkappki, kass-
ki, aitäkki, anekdotki, tšehhki, kel-
nergi, ahugi.

5. Määrata välde!

Pilved kõrgel kihutavad. Lehed puudelt
puidenevad. Tõrni sees mürduvad täm-
mepeund. Silm vaatles õhtust laoska. Hei-
nalohn magus lendab nide peal. Tiimeneb
vesi. Veerevad väikelt punakassimised vööd.

Mägivad tüüled. Linnudalt ärkavad üksi-
kud õhkude hood. Vesi viliseb. Linnu nä-
ri sädeleb ilusasti.

Parandus.

a, b, c, č, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, š, ž,
t, u, v, w, õ, ä, ö, ü, x, y. Pöet, krapsti, suured

ki, anekdotki, veerevad väikelt.

30. XI. 1939. a.

Etteütlus.

Aranes uks ja ukseks seises suure tuge-
rakondiline mees. Taat oli otsekohene ja
kindlameelne. Vaasides olid pikavarrel-
sed kallid roosid ja nelgid. Laiakrooni-
liste ja pakauleheliste puude all oli päris
pime. Astuti uude kahekordsesse naajja.
Meie klassis pole ühtegi nõrgaandelist õpi-
last. Loobiti eemale lahtikangutatud ki-
ve ja keegi ei pannud tähele väljastu-
jat. Ruttasime lahtipääsennud hobust
kinnis püüdnud. See kõik on arjatu ja
mõttetu! hüüdis keegi kooviihijast,

^{see} Jõiduk on juba sügavale kraavi li-
bisemud. Mehed askealdasid kraavilibi-
semud sõiduki juures. Löödlane eemal-
dus mahalöödud silmil. Noore näitleja
osa oli hoolikalt pähe õpitud. Pakeriti-
ki maha viskamine rangis maksab kavam,
ülesvõtmine aga mitte midagi. On ooda-
ta vastava lepingu allakirjutamist. Haas-
istujale ette ütlemine pole lubatud.

Et

Parandus.

Haasistujale etteütlemine pole lubatud.

Etteütetus.

26. I 1940. a.

Möödunud aastal hakkas ilmuma
ajakiri „Tuleviku Rajad“. Umbes mardipäeva
paiku tabas Paluoja Juhani raske õnne-
tus kellel laeval teenis rootslasi, taanlasti
ja inglasi. Klagu-Eesti maabonnud on Võru-
ja Setumaa. Lugemiskauda oli tellitud „Uus
Eesti“, „Päevaleht“ ja „Rahvaleht“. Läänes ja
põhjas on Eesti looduslikeks piirikes Lää-
nemeri Soome lahega; lõunas vastu Lätimaad
puudub Eesti looduslik piir. Kelles toredas
vaibas leidus mõningaid araabia ja tü-
rgi mustreid. Eesti, soome, vadj ja liivi on
lühised sugukesed. Loen meelbaste eesti ja
saksa keelseid raamatuid. Põisi vasseka-
valised juuksed säravad heledal põiko-
spaiistel. Klauklane ametnik palus pikema-

-ajalist puhkust. Pöörduge otsejoones taga-
si, lisas peremees tüdrukule. Linnu lahti-
laskmine tekitas Tiinale palju rõõmu. Tiir-
tarlaps istus kurbades mõtetes ja naku-
tas vaid päiega. Väsinud matkajad ma-
gassid raskest und.

A. L.

Etteütles.

Uhel ööl hakkas puhuma tugev
kagu^{leht}tuul, mis kiikus lipendavalt haakondelt.
Mere^{poolt} pooltki nii rahulik kui suvel või ke-
vadeltgi. Eesti Babariigi pealinn Tallinn,
meie perekaim linn ja tähtsaim sadam, asub

Looma lahe lõunapoolset kaldal. Tuumeda
niruna kerkib lahe suus 10 km pikkune
Haisosaar, et lahte ja sadamat kaitsta
tormide ning ulgumere vete eest. Klaugel
sinab Tallinna laht ning paistavad ran-
nääärased lained valgete vahute harjade-
ga kui pestud lambakarid.

Ta kirjutavat huvitavat artiklit
kalastuse üle Peipsil. Kõitke tasa üle silla
ja jõudke õnnelikult pööralt! Mu Jumal
sind kaitse ja kandle, sul^{le} rahul ja
õnnistust anden! Ootamatud hirmuhood val-
dasid kõikide juuresolijate meeli. Arvatut
tööd ei maksa teha ega tagajärjetut var-
va näha. Piindlikkusest ja korralikkus-
est ikkagi ei aita, vaid on^{vaja} teha ka et-
tevatlikkust. Alati on meie väikerahval
seltokondlikkude jõudude vähesus end

kibedasti tunda andnud. Kus Hake puu
vastastikusel hõõrumisel tekitab nii suurt
soojust, et puud võivad minna põlema.

Mõisnik oli enne taludemüümist talu krun-
tidelt kõik metsatukad maha raiuda ja
ära vedada laekunud.

8-

Parandus.

Ühel ööl hakkas puhuma tugev kagutuul,
mis kiikus lipendavad lehed haabadelt. Mu-
jumal sind kaitsku ja kändku, sull' rahu
ja õnnistust andku! Mõisnik oli enne talu-
de müümist talu kruntidelt kõik metsatukad
maha raiuda ja ära vedada laekunud.

Hlassitöö.

1. Silbitage!

Aknus ajab auku. Parem hoida, kui
oiaa. Hoian neiu kiikvat käes ja
seisan oiaa. Metsast leiame maapikaid.

2. Tõmba keskpikale liithäälile
üks joon ja ilipikale liithäälile kaks
joont alla!

Mees teinud rajaga metsas heina. kuh-
jatäis heinu olnud koos. tarvis kuhja
panna. Mees ei teadnud, kas heinad
on kuhja^hpanemiseks küllalt kuivad.

3. Määrake välja!

Mees ^{III v.}läinud ^{III v.}pöödi. Kaupmees ^{III v.}haka-
nud ^{I v.}mehele ^{III v.}piissi ^{III v.}pakkuma ^{III v.}ja ^{I v.}piissi
^{I v.}headust ^{I v.}kütma. Ega ^{I v.}vaga ^{I v.}vea ^{I v.}vari-

se. Ara kõnele minule lõbus^{I v.} ilusast ke-
vädest ega lõbusast^{I v.} suvest^{I v.}!

4. Ilirjutada mitmuse osastav järg-
nevatest sõnadest!

luik, paik, org, säng, kitt, vihk, tilk,
pöder, luud, õun, mõök, lepp, külm,
sääsok.

Luikesid, ~~ikk~~ luiki, paiku, orge, sänge,
kütte, vihke, tilku, põtru, luude, õunu,
mõõku, leppi, külmi, sääski.

Kadrioru tiigil ujub suvel ilusaid
luiki. Ta ei unustavat kunagi neid
ilusaid paiku, kus ta kunagi oli vii-
linud. Vaatlesin sügavaid orge ja kõr-
geid mägesid. Tisler valmistas väikesi
sänge. Jahile läks palju kütte. Haup-
mees minis vihkse. Esimesi vihmatilku
kukkus juba põuas piinlervale maapinnale.

ll.

Parandus.

Hojan neiu kiibarat käe ja seisaan appa.
Tarnis kuhja panna. Mees^{III v.} läinud^{I v.} pöödi.
Luudi. Tarnis kuhja panna.

Etteidlus.

Ümber vaadates nägime, et olime
sisse piiratud. Ta oli parajasti
välja minemas, kui me teda koh-
tasime. Autobuse sõit hinklikul ja
konarlikul maanteel oli väga vai-
varikas. Pärast kangelaadikku heitlust
vabastati meid kodumaa. Õpilased, koo-
litsege puhtuse eest! Ärge jätke mind
hädasse, kallid sõbrad! Miks sa nu-

tad, lillekene? Kas on sul, emake, ka
näga valus? Kui veel lugeda ei saa-
tud ega ja tähtsaamatut poleud, siis
arvati aega nända: nikkelpäevast kuus
nädalat marti, mardipäevast kuus jõe-
lu, jõulust kuus kiinlapäeva, kiin-
lapäevast seitse maarjapäeva, maar-
japäevast neli jüripäeva ja jüripäev-
ast ^{üheteise} jaanipäeva. Kooremää kõige tiin-
pilisemaks ja selgekuulisemaks tuumaks
tuleb pidada Äksi - Paadjärve - Elistre-
re imbuust, kus roortest tingitud
viinuliseust aitavad omalt poolt na-
gu rõhutada ja kaunistada lõhkudes
arvatakse piklikud järved. Jaanseen
saab oma ajalehega "Eesti Postimees"
meie vaimse elu juhiks.

N. L.